

DLA doktori értekezés tézisei

LIU WEI

KÍNAI KÓRUSMŰVÉSZET
(ADALÉKOK A KÍNAI KÓRUSTÖRTÉNETHEZ)

Liszt Ferenc Academy of Music

Budapest

2011

I. A kutatás előzményei

A kínai muzsikusok körében többen is úgy gondolják, hogy a kínai kórusművészet eredetét a tömegdalokban kell keresni. Ugyanakkor, vannak, akik a többszólamú népdalokat tekintik a forrásnak, ismét mások a liturgikus himnuszokra szavaznak. Mindazonáltal az utóbbiak véleménye – a hosszú politikai küzdelem következtében – nem érvényesül. Fontos megjegyezni továbbá, hogy a mai napig sem vált kutatás tárgyává a keresztény zene szerepének vizsgálata a kínai kórusművészet kialakulásában. Manapság a kínai reform és a nyitott politika következtében megszűnt a politikai beavatkozás az akadémiai kutatásokba. Mindezek jótékony hatásaként jelen disszertáció az akadémiai kutatás szellemében a tényekből levezethető igazság bemutatására törekszik, kezdve a kereszténység hatásának vizsgálatával a kínai kórusművészet eredetére. Ezt követően elfogulatlan elemzését igyekszik adni a kínai kórusmozgalom 1840-es évektől induló történetének, végül pedig, hiteles áttekintést kíván bemutatni azokról a hátrányokról, melyek a jelenlegi kínai kórusművészetet jellemzik.

II. Források

Mivel Kínában nem létezik olyan zenei lexikon, amely a különböző szerzők életrajzát, műveit, jelentőségét feldolgozná, sem olyan retrospektív kiadvány, amely a jelen dolgozatot akár csak megközelítő mélységig tárgyalná a kínai kórusművészet történetét, ezért a szerző teljes egészében saját kutatásaira volt utalva a disszertációban található adatok összegyűjtésében, melyeknek forrása különböző folyóiratokban, napilapokban megjelent számtalan cikk, visszaemlékezés, kivételes esetben kisebb monográfia, olykor személyes interjú során szerzett ismeret.

Ami a történeti részek feldolgozását illeti, ebben az esetben nagyobb eséllyel támaszkodhatott színvonalas tanulmányokra, ezek azonban csak elvétve tartalmazzak zenei szempontból fontos, a tárgyalt téma szempontjából releváns adatokat. Magának a zenei anyagnak az összegyűjtése sem problémamentes, mivel olykor akár csak néhány évtizedes művek felkutatása komoly utánajárást igényel. (Ennek kapcsán fölmerül egy átfogó régi kórusműveket tartalmazó gyűjtemény fölállításának igénye.)

III. Módszer

Jelen dolgozat írójának elsődleges célja az volt, hogy a különböző forrásokban fellelhető – olykor egymásnak ellentmondó, máskor egymást kiegészítő –, a kínai kórusművészet eredetére vonatkozó nézeteket értékelje, rendezze, hogy ezáltal a mai ismereteink szerinti legteljesebb képet adja a kínai kórusművészet kialakulásáról. Munkája során azon volt, hogy a hozzáférhető források kritikai értékelése ne homályosítsa el az eredeti

szándékot, ugyanakkor igyekezett érvényre juttatni saját, a tárgyat illető jelenlegi közvélekedéstől gyökeresen eltérő álláspontját.

IV. Eredmények

A kínaiak nem ismerték a kóruszenét a keresztény zene Kínába érkezése előtt. Jóllehet a kereszténység számos alkalommal utat talált Kínába az 1840-es angol-kínai ópiumháborút¹ megelőzően is, hatása mindezek ellenére igencsak korlátozott volt. A császári hatalom csúcán bekövetkező gyakori változások következtében az ópiumháború kitöréséig a keresztény himnuszok nem tudtak jelentős hatást gyakorolni a kínai zenére. A keresztény zene hatása az iskoladatok 20. század eleji megjelenéséig az egyházakra és követőikre korlátozódott.

1894-ben Kína vereséget szenvedett az első Kínai-Japán háborúban. Ennek következményeként, továbbá Guangxu(1871-1908) császár támogatásával néhány felvilágosult kínai elindította a „Száznapos Reform” elnevezésű mozgalmat. Bár ez a politikai akció az óriási ellenállás következtében kudarcba fulladt, a későbbi Qing kormányzatot bizonyos reformok bevezetésére készítette. Az egyik ily módon kialakult reform hozzájárult a hagyományos kínai Bagu² képzési-nevelési szisztéma fölszámolásához, s egyben olyan új iskolák alapításához, amelyek a későbbiek folyamán szerepet játszottak az iskoladatok születésében. Li Shutong³ 1913-ban ilyen iskoladatok hatására komponálta az első kínai világi kórusművet *Tavaszi kirándulás(Chun You)* címmel. Ez a mű jelentette az áttörést a kínai kórusirodalomban a vallásos zenéről a világra.

A szeptember 18-i incidens⁴ előtt a kínai kórusművészet elindult a művészi fejlődés útján. Ezt tanúsítja az ezidőben föltűnt kiváló zeneszerzők egy csoportja, és számos, hathatósan bizonyult kórusmű megjelenése. Ugyancsak ebben az időben kezdte meg működését az első kínai zeneoktatási intézmény, a Shanghaj-i Nemzeti Konzervatórium. A szeptember 18-i incidenst követően az igényesebb kórusművek fokozatosan átadták helyüket a tömegdaloknak és lassan kialakult a két uralkodó művészetpolitikai irányzat: az Akadémiai, ill. a Felszabadítási iskola. Az előbbi főként a Kínai Nemzeti Párt által ellenőrzött területeken

¹ Az angol-kínai ópiumháború: Kína újkori történetében két ópiumháború volt Nagy Britannia és Kína között: az első 1840 júniusától 1842 augusztusáig, a második 1856 októberétől 1860 októberéig tartott. A két ópiumháború következtében a feudális Kína egy félfudális-félkapitalista társadalommá vált.

² A Bagu egy régimódi, nehézkes, dogmatikus, sztereotíp császári vizsgamódszer volt Kínában a Ming és a Qing dinasztiák idején.

³ Li Shutong (1880 - 1942), híres muzsikus Kína újkori zenetörténetében. Lásd 20-22. old.

⁴ A szeptember 18-i incidens arra az eseményre utal, amikor az északkelet Kínában állomásozó japán csapatok erőszakkal elfoglalták Shenyang városát 1931. szeptember 18-án

élő zeneszerzőket jelentette, míg az utóbbi a kommunista párt által elfoglalt területek szerzőit, akik között az Akadémiai Iskola tanítványai mellett amatőrök is fellelhetők voltak. Az első japán-ellenes együttest az Akadémiai Iskola képviselője alapította, ugyanakkor ez az iskola semmilyen figyelmet nem kapott a Kínai Nemzeti Párt részéről, sőt bizonyos mértékig még gátolták is működését. Ezért 1937-ben a Július 7-i incidenst követően – amely “Lugou híd incidens” néven is ismert, amikor Japán általános támadást intézett Kína ellen, a kínai kórusmozgalom vezetése csatlakozott a Felszabadítási Iskolához. Ettől kezdve kibontakozott a tömegdal, s ezáltal a kórus a politikai küzdelem pusztá eszközévé vált, amely nem kizárólag a japánok, de egyidejűleg az Akadémiai iskola ellen is irányult. Amikor 1949-ben a Kínai Kommunista Párt az egész kínai szárazföldön hatalomra került a harc a kórusmozgalom belső küzdelmévé vált, szinte egészen a 80-as évek elejéig. A kórusműveket, amelyek ebben a hosszú időszakban keletkeztek áthatotta a harc, a küzdés szelleme, ugyanakkor a darabok művészi értéke erősen megkérdőjelezhető.

V. Az értekezés tárgyköréhez kapcsolódó tevékenység dokumentációja

1. Zenei gyakorlat a Taiping Mennyei Királyság korában
Jiao Xiang- Xi'an Konzervatórium folyóirata, (2009/3).
2. Egyházzene a Taiping Forradalom korában
Zenetudomány, (2009/4)
3. Az orgona jelentősége a Taiping Mennyei Királyságban
Jiao Xiang- Xi'an Konzervatórium folyóirata, (2010/1).
4. Az orgonajavítók részlegének funkciójáról a Taiping Forradalom idején
Zene és előadóművészet, Nanjing Művészeti Intézet Zenei folyóirata, (2010/2).
5. Népelemek hangszeres kíséretéről a Taiping Mennyei Királyságban
Xinghai Konzervatórium folyóirata, (2010/3).
6. Az egyházi zene fogalma a Taiping Mennyei Királyságban
Jiao Xiang- Xi'an Konzervatórium folyóirata, (2010/3).
7. Doxológia a Taiping Mennyei Királyságban
Xinghai Konzervatórium folyóirata, (2011/1)